

Folketingets Miljø- og Fødevareudvalg
Christiansborg
1240 København K

Den 24. november 2021

Hermed sendes besvarelse af spørgsmål nr. 2 (Alm. del), som Folketingets Miljø- og Fødevareudvalg har stillet til ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri den 6. oktober 2021. Spørgsmålet er stillet efter ønske fra Carl Valentin (SF).

Spørgsmål nr. 2 (Alm. del) fra Folketingets Miljø- og Fødevareudvalg

"Ved Korsør har græsning med kvæg på jorde forurenet med PFOS medført en kraftig forurening af kødet og dermed af mennesker, der har spist kødet. På Harboøre Tange, Kopper Enge, afgræsser kvæg hvert år et areal, som er forurenet med 'Cheminova stoffer'. Det må antages, at det ikke kan udelukkes at ske eller være sket andre steder i landet.

1. Ministeren bedes fremsende en redegørelse for gældende regler, der skal forhindre forurening af fødevarer gennem græsning af forurenede arealer samt tilsynet hermed.
2. Ministeren bedes fremsende en liste over forurenede eller potentielt forurenede arealer, der i dag afgræsses med henblik på produktion af fødevarer. Hvis dette ikke er muligt bedes ministeren oplyse, hvornår et sådant overblik kan tilvejebringes, og hvorfor det ikke allerede eksisterer."

Svar

Til brug for besvarelsen af spørgsmålet har jeg indhentet en udtalelse fra Fødevarestyrelsen, der har oplyst følgende:

"1. Der findes ikke i fødevarereglerne eller i foderreglerne et direkte forbud mod afgræsning eller produktion af foder eller fødevarer på forurenede arealer. Der findes dog en række regler, der skal sikre, at de fødevarer, der markedsføres, overholder den gældende lovgivning, herunder at de ikke indeholder stoffer fra forurening af jorden i mængder, der kan udgøre en sundhedsmæssig risiko.

Det følger af artikel 14 i fødevareforordningen¹, at en fødevare ikke må markedsføres, hvis den er farlig og udgør et fødevaresikkerhedsmæssigt problem. Det følger endvidere af artikel 15 i fødevareforordningen, at foder ikke må markedsføres eller gives til dyr, der anvendes i fødevareproduktionen, hvis det er farligt, fordi det udgør en sundhedsmæssig risiko for mennesker og dyr eller medfører, at en animalsk fødevare udgør et fødevaresikkerhedsmæssigt problem.

¹Europa-Parlamentet og Rådets forordning (EF) nr. 178/2002 af 28. januar 2002 om generelle principper og krav i fødevarelovgivningen, om oprettelse af Den Europæiske Fødevaresikkerhedsautoritet og om procedurer vedrørende fødevaresikkerhed

Af artikel 19 og 20 i fødevareforordningen fremgår, at den enkelte virksomhedsleder er ansvarlig for det foder og de fødevarer, som virksomheden producerer, håndterer og distribuerer. Det er virksomhedslederen, der skal sikre, at de krav, der er i foder- og fødevarelovgivningen, er opfyldt.

Det følger af artikel 4, stk. 1, jf. bilag I, punkt 2, i hygiejneforordningen² og af artikel 4, stk. 2, i foderhygiejneforordningen³, at det er producentens ansvar at forebygge forurening. Producenten skal derfor foretage en vurdering af risici ved at anvende et konkret areal til dyrkning af foder og fødevarer, herunder græs til afgræsning. For så vidt angår kogræsserforeninger, som eksempelvis foreningen i Korsør, er det således i henhold til forordningen foreningens ansvar at sikre, at græsset ikke er forurenet, da græsset betragtes som foder i det øjeblik dyr sættes på marken med henblik på afgræsning.

Det fremgår endvidere af artikel 19 og 20 i fødevareforordningen, at en fødevare- eller foderproducent skal reagere, hvis denne antager eller har grund til at antage, at den producerede vare ikke overholder de gældende regler. Producenten skal bl.a. informere Fødevarestyrelsen og trække sine varer tilbage fra markedet, hvis de udgør en sundhedsmæssig risiko.

For at sikre fødevarerens sikkerhed er der derudover fastsat grænseværdier for en række stoffer i kontaminantforordningen⁴. Fødevarer må som følge heraf ikke markedsføres, hvis de indeholder et angivet forurenet stof over den fastsatte grænseværdi, jf. forordningens artikel 1. Det følger endvidere af forordningen om pesticidrester⁵, at produkter, der indeholder en pesticidrest, der overstiger maksimalgrænseværdierne for disse produkter, ikke må markedsføres som fødevarer eller foder eller anvendes til fodring.

Fødevarestyrelsen fører kontrol med, at foder og fødevarer overholder gældende lovgivning. Ved kontrollen undersøges foder og fødevarer for en række kemiske forureninger. Fødevarestyrelsen kan forbyde anvendelse af de høstede afgrøder eller det producerede kød, hvis det ikke overholder gældende lovgivning.

Fødevarestyrelsen kan i forbindelse med kontrol af virksomheden bede om at se virksomhedens risikoanalyse, samt at producenten dokumenterer, at det er fødevarerens sikkerhedsmæssigt forsvarligt at anvende arealet til produktion af fødevarer eller foder (f.eks. afgræsning).

I særligt alvorlige tilfælde, hvor ovennævnte bestemmelser ikke er tilstrækkelige til at sikre, at forurenede fødevarer ikke udbredes, kan der med hjemmel i lov om hold af dyr⁶, fastsættes nærmere regler

² Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) Nr. 853/2004 af 29. april 2004 om fødevarehygiejne

³ Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) Nr. 1831/2003 af 22. september 2003 om krav til foderstofhygiejne

⁴ Kommissionens forordning (EF) nr. 1831/2003 af 17. september 2003 om fastsættelse af grænseværdier for bestemte forurenende stoffer i fødevarer

⁵ Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) Nr. 396/2005 af 23. februar 2005 om maksimalgrænseværdier for pesticidrester i eller på vegetabiliske og animalske fødevarer og foderstoffer og om ændring af Rådets direktiv 91/414/EØF

⁶ Jf. § 30 a i Bekendtgørelse af lov om hold af dyr, LBK nr. 330 af 02/03/2021

herom. I øvrigt kan Fødevarestyrelsen meddele påbud om foranstaltninger til at hindre dette. Der kan f.eks. påbydes et eller flere landbrug afspærret eller på anden måde underlagt direkte kontrol fra myndighedernes side.”

2. Der findes ikke en liste over forurenede arealer eller potentielt forurenede arealer, der i dag afgræsses med henblik på produktion af fødevarer.

Jeg har indhentet en udtalelse fra Fødevarestyrelsen, der har oplyst følgende:

”Fødevarestyrelsen har pr. 10. november fået henvendelser vedrørende ca. 20 lokaliteter med potentielle forureninger med PFOS og andre fluorerede forbindelser. Aktiviteter i områderne omfatter græssende kvæg og får, biavl, høslæt samt en put and take-sø. I det omfang der foreligger dokumentation for en forurening, vil Fødevarestyrelsen sende fund af PFOS til vurdering hos DTU Fødevareinstituttet og håndtere sagen som andre fund af kemiske forureninger i fødevarer.

Fødevarestyrelsen har ud over PFOS-sagen i Korsør fundet indhold af PFOS i kvæg fra en kogræsserforening ved Odense. Værdierne fundet i kvæg fra kogræsserforeningen ved Odense, er ca. 100 gange lavere end de fundne værdier i kød fra Korsør. I kommunikationen med foreningens formand har Fødevarestyrelsen dog anbefalet, at medlemmerne i kogræsserforeningen ikke spiser kødet, da medlemmerne antages at indtage relativt store mængder kød fra dyr, der har græsset på samme område. Fødevarestyrelsen har derfor, på linje med PFOS-sagen i Korsør, anbefalet kødet kasseret. Ingen fødevarer med højt PFOS-indhold er blevet markedsført, og det har ikke været aktuelt med markedsføringsforbud eller tilbagetrækning.”

Jeg har endvidere indhentet udtalelse fra Miljøministeriet, der oplyser følgende:

”Der er etableret et samarbejde på tværs af myndigheder med henblik på at identificere arealer potentielt forurenede med PFOS-holdigt brandslukningsskum brugt på brandøvelsespladser. Miljøstyrelsen har bedt Regioner, Kommunerne og Forsvaret om en opgørelse over brandøvelseslokaliteter, som kan være forurenede med PFOS. Opgørelsen fra september viste, at der var identificeret i alt 181 brandøvelsespladser, som kan være forurenede med PFOS. Miljøstyrelsen har opfordret kommuner og regioner til hurtigt at afklare, om der kan være en akut sundhedsrisiko knyttet til de identificerede brandøvelsespladser, som i den verserende PFOS-sag i Korsør. Kommuner og regioner har den 15. november 2021, givet tilbagemeldinger til Miljøstyrelsen som i skrivende stund gennemgår indberetningerne.

I sager om PFOS-forurening, som sagen i Korsør, er det op til kommunerne og regionerne at håndtere de enkelte lokaliteter og indhente viden og vejledning fra andre myndigheder som Miljøstyrelsen, Fødevarestyrelsen og Styrelsen for Patientsikkerhed. Som en hjælp til håndtering og koordineringen af sager om PFOS-forureninger på brandøvelsespladser har Miljøstyrelsen sammen med andre myndigheder udarbejdet en tjekliste, hvor ansvarsfordelingen mellem forskellige myndigheder i lignende sager fremgår.

Miljøstyrelsen har haft en vejledende rolle og har sammen med Fødevarestyrelsen bl.a. holdt møde med Landbrug & Fødevarer for at give en generel orientering om tiltag, der er gjort som opfølgning på Korsør-

sagen. Landmænd kan tage kontakt til deres kommune, som er den relevante miljømyndighed, hvis de gerne vil vide, hvad der sker af opsporing, og hvad der er af viden lokalt for deres område. Der er aftalt et opfølgende møde med Landbrug & Fødevarer, når Miljøstyrelsen modtager tilbagemelding fra kommuner og regioner om eventuelle sundhedsrisici knyttet til brandøvelsespladserne medio november.”

Rasmus Prehn

/

Paolo Drostby